
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Lopt", Berg negarden, Brokke, Valle kommune, Agder fylke, Norge

NNU Rapport 9 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Eivind Dalseg

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Berg negarden i Brokke

Valle kommune

Gnr/Bnr: 63/8

Koordinater: 59.1045532 N, 7.503411 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Eivind Dalseg

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*)

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger
NNU j. nr.: A9777, februar 2023.

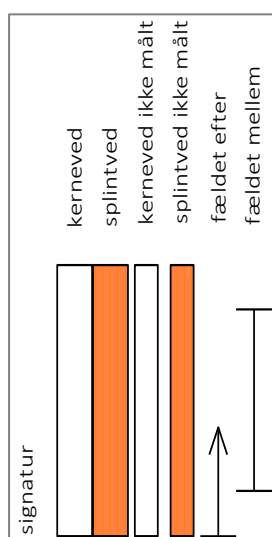
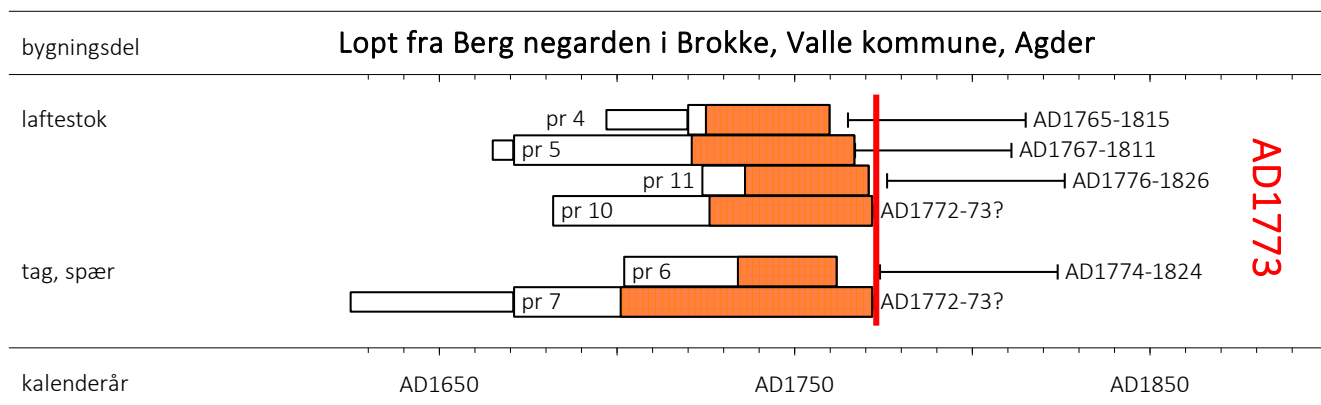
Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

”Lopt”

Der er modtaget 11 prøver fra 11 stokke/emner. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*). Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport). Der er konstateret splintved på 10 prøver. To formentlig med waldkante (træets sidst dannede årring).

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 41 og 283! For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Seks prøver er dateret

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på alle daterede prøver.

Seks prøver er dateret.

Tolkning:

De seks daterede prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet i slutningen af det 18. århundrede, formentlig omkring AD1773.

Middelkurver

Årringskurverne fra de seks prøver er sammenregnet til en middelkurve **n466m002** på 102 år, som dækker perioden AD1671-1772.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referencekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

For t -værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin † og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N466m002	
-	start	dates	AD1671	
-	dates	end	AD1772	
aam01	AD1254	AD1744	3.98	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	9.23	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	3.57	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	6.75	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	6.18	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. t -værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For t -værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurver

Mean sequence - N466m002

Dated AD1671 to AD1772

Contains the following files

N4660049.d dated AD1720 to AD1760 of type R 35 N

N4660059.d dated AD1671 to AD1767 of type R 46 N

N4660069.d dated AD1702 to AD1762 of type R 28 N

N4660079.d dated AD1671 to AD1772 of type R 71 !

N4660109.d dated AD1682 to AD1772 of type R 46 !

N4660119.d dated AD1724 to AD1771 of type R 35 N

Katalog over undersøgte prøver

N4660019

A9777 Loft Berg negarden i Brokke gulvbord pr 1

Raw Ring-width PISY data of 57 years length

Undated; relative dates - 1 to 57

41 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 192.84 Sensitivity 0.24

N4660029

A9777 Loft Berg negarden i Brokke gulvbord pr 2

Raw Ring-width PISY data of 57 years length

Undated; relative dates - 1 to 57

41 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 219.89 Sensitivity 0.17

N4660039

A9777 Loft Berg negarden i Brokke gulvbord pr 3

Raw Ring-width PISY data of 283 years length

Undated; relative dates - 1 to 283

50 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 35.65 Sensitivity 0.26

N4660049

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke laftestok pr 4

Raw Ring-width PISY data of 41 years length

Dated AD1720 to AD1760

35 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 186.78 Sensitivity 0.25

Interpretation: AD1765-1815

N4660059

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke laftestok pr 5

Raw Ring-width PISY data of 97 years length

Dated AD1671 to AD1767

46 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 178.16 Sensitivity 0.16

Interpretation:AD1767-1811

N4660069

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke spær pr 6

Raw Ring-width PISY data of 61 years length

Dated AD1702 to AD1762

28 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 153.59 Sensitivity 0.16

Interpretation: AD1774-1824

N4660079

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke laftestok pr 7

Raw Ring-width PISY data of 102 years length

Dated AD1671 to AD1772

71 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 78.20 Sensitivity 0.18

Interpretation: AD1772?

N4660089

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke laftestok pr 8

Raw Ring-width PISY data of 52 years length

Undated; relative dates - 1 to 52

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 204.73 Sensitivity 0.25

N4660099

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke stok ved dør pr 9

Raw Ring-width PISY data of 113 years length

Undated; relative dates - 1 to 113

79 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 49.88 Sensitivity 0.30

N4660109

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke laftestok pr 10

Raw Ring-width PISY data of 91 years length

Dated AD1682 to AD1772

46 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 175.20 Sensitivity 0.15

Interpretation: AD1772?

N4660119

A9777 Lopt Berg negarden i Brokke laftestok pr 11

Raw Ring-width PISY data of 48 years length

Dated AD1724 to AD1771

35 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 272.58 Sensitivity 0.16

Interpretation: AD1776-1826

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Lopt frå Berg negarden i Brokke
Fylke:	Agder
Kommune:	Valle
Gnr/Bnr:	63/8
Prøvene tatt av:	Eivind Dalseg
Dato for prøvetaking:	16.03.2022
Koordinater	6575817.54 , 71189.49

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	Kommentar
1	Golvbord		Gulvbord nr 7	Frå nord			ja			Bast
2	Golvbord		Golvbord nr 2	Frå sør	ja	ja	ja			Ubearbeidd overflate
3	Golvbord		Golvbord nr 1	Frå sør	ja	ja	ja	ja		Synleg barkkant.
4	Laftestokk		Stokk nr 5 (over dør)	Mot vest	ja	ja				Ukjent om barkkant.
5	Laftestokk		Stavlegje	Mot aust	ja	ja	ja	ja		Bark på stokken.
6	Takkonstruksjon		Sperr lengst sør	Mot vest	ja	ja			ja	Svakt bearbeidd overflate. Manglar nok ikkje så mykje.
7	Takkonstruksjon		Sperr rett over trapp,	Vestre takflate.	ja	ja	Usikker			Veldig nærme barkkant.

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	Kommentar
			innvendig lengst mot nord.							
8	Laftestokk		Stokk nr 12 frå botn	Mot sør	Ja	Ja	ja	nei		Ubearbeidd overflate.
9	Dør		Stokk til lås ved dør i 2. etasje	Mot nord			ja			Synleg bast/nærme seiste årring.
10	Laftestokk		Stokk nr 13 over dør i 2. etg.	Mot nord						Ukjent overflate. Gjennom boring.
11	Laftestokk		Stokk nr 11	Mot nord	Ja	Ja	Ja			Sannsynleg bast.

Kommentar:

Vanskeleg bygning å ta prøver av, då barkkant var vanskeleg å finne. Tålig greie prøver, men få laftestokkar. Usikker på kor originalt golvbord og sperrer er. Datert i forbindelse med at eigar ynskjer å flytte buret ut som ein sjølvstendig bygning i tunet.

Bygningsbeskrivelse:

Lafte loft i to etasjar som står innebygd i eit hus frå 50-60-talet. Flytta frå Sigrid Uppstad i 1950-åra. Grovt til middels grovt mageteljd tømmer. Dekoreerte beitskier med «auger» i 1. høgda, meir enkle utmaga i 2. høgda. Eldre sperrer på høgkant med bjønnåsar. Det ligg bølgeblekk på taket. Ser ut til at det kan vere snudd, sannsynlegvis lagt inn nytt omfar ettersom ein ser spor av eldre bjelkelag i stokken under etasjeskiljet.

